

Toekomstvisie 2025

**Investeren
in relaties**

Voor Dongen doen we dingen samen

Het gemeentebestuur heeft inwoners, ondernemers en besturen van verenigingen en stichtingen uitgenodigd om mee te werken aan de totstandkoming van deze visie. Aan dat verzoek is veel gehoor gegeven. Dat was een eerste investering in elkaar en in de toekomst van Dongen.

Inhoud

Voorwoord **BURGEMEESTER**

Inleiding **DONGEN NU/DONGEN TOEKOMST**

Hoofdstuk 1 **DONGEN LEEFT!**

Hoofdstuk 2 **DONGEN ZORGT!**

Hoofdstuk 3 **VEILIG DONGEN!**

Hoofdstuk 4 **DONGEN ONDERNEEMT!**

Hoofdstuk 5 **DONGEN DIENT!**

Epiloog **DONGEN WERKT SAMEN!**

Voorwoord

DONGEN HEEFT TOEKOMST

In Dongen doen we dingen samen. Dat is al jaren het motto van onze gemeente. We maken het ook waar met elkaar. Onze inwoners, verenigingen, stichtingen, ondernemers zetten zich in voor een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is.

Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart. Drie kernen met specifieke kwaliteiten. De mensen kennen elkaar. Ze zijn bereid dingen voor en met elkaar te doen. Er wordt veel georganiseerd. Iedereen kan en mag meedoen.

Op het gebied van wonen is er voor ieder wat wils. Van statig en karakteristiek tot modern. Van bestaande bouw tot nieuwbouwmogelijkheden. Dongen kent veel bedrijvigheid, met toonaangevende bedrijven. Er zijn veel evenementen. Het aanbod aan vrijwilligers is groot.

Hoe houden we dat zo? Hoe zorgen we samen voor een toekomstbestendig Dongen?

In deze toekomstvisie spreken we ons duidelijk uit. Dongen heeft alle ingrediënten om ook in de toekomst als zelfstandige gemeente te blijven bestaan.

We bedanken onze inwoners, verenigingen, stichtingen en ondernemers; zij hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de inhoud van deze visie. Samen hebben we vijf pijlers bepaald die richting en vorm geven aan de toekomst van Dongen.

U vindt deze pijlers opgesomd in de inleiding. Ze worden verder uitgewerkt in de visie. Dit zijn de items die in de komende jaren extra aandacht vragen én krijgen.

De toekomstvisie heeft als titel: Investeren in relaties. De ondertitel is een variant op ons motto en luidt: Voor Dongen doen we dingen samen.

Ik ben ervan overtuigd dat wij er met elkaar – inwoners, verenigingen, stichtingen, instellingen, ondernemers en gemeente – voor gaan zorgen dat Dongen over tien jaar nog steeds een prachtige gemeente is om te wonen, werken en leven.

Ik nodig u van harte uit om verder te lezen in deze toekomstvisie. Het is naar mijn mening de moeite waard. Als visualisatie van deze visie, hebben we een korte film gemaakt. U kunt deze zien op www.dongeninbeeld.nl. Het is een frisse, toegankelijke manier van kijken naar de toekomst.

Deze toekomstvisie is een eerste investering die we met elkaar hebben gedaan in de vitaliteit van Dongen. De gezamenlijke inbreng en inspanning maakt dat ik extra veel vertrouwen heb in de jaren die op ons wachten.

Laat de toekomst maar komen!

Marina Starmans
Burgemeester van Dongen

Maart 2016

Inleiding

Dongen van nu

Dongen, een gemeente met drie kernen, drie gezichten. Van rustiek landelijk, naar de statigheid van een kerkdorp, naar een groter dorp, met een goed aanbod aan winkels en voorzieningen.

Dongen, een gemeente waar het vrijwilligersleven bloeiend is: Sport, kunst, cultuur, educatie. Het is te vinden in Dongen. Een gemeente die bruist, met veel evenementen en activiteiten.

Dongen, een gemeente met een hechte gemeenschap: mensen kennen elkaar en zijn bereid om dingen voor elkaar te doen. Om met elkaar ergens de schouders onder te zetten.

Dongen, een gemeente waar unieke, toonaangevende bedrijven zijn gevestigd. Dongen, gelegen in het midden van de "ruit Tilburg, Breda, Oosterhout en Waalwijk" tussen N261, A27, A58 en A59: een gunstige uitvalsbasis voor werknemers en bedrijven.

Dongen in de toekomst

Hoe houden we Dongen in de toekomst die gemeente waar het prettig wonen, werken en leven is? Dat is eigenlijk de kernvraag waarop de toekomstvisie een antwoord moet geven. De drie woorden in de titel van deze visie geven daarop al kernachtig het antwoord: dat doen we door in elkaar te investeren. Dat Dongen een bloeiend verenigingsleven heeft, is niet nieuw. Dat het in Dongen bruist met alle evenementen en activiteiten die er worden georganiseerd, heeft eigenlijk ook geen nieuws-waarde. En dat we dat in Dongen niet alleen doen, is ook een herhaling. De slogan van de gemeenten Dongen is immers al jaren: 'In Dongen doen we dingen samen'.

Het nieuwe van deze visie zit in het investeren in elkaar. De samenleving verandert in een participatie samenleving. Voor iedereen die hier onderdeel van uitmaakt, en dat zijn wij feitelijk allemaal, ontstaat er een nieuwe rol. De gemeente stuurt aan op meer zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van haar inwoners. Inwoners op hun beurt worden

steeds mondiger en eisen hun plaats op. Dat is wennen. Dat is ontdekken. En dat biedt kansen. Die kansen ontstaan echter alleen als de gemeente, de inwoners, de ondernemers en maatschappelijke instellingen en verenigingen investeren in elkaar. Naar elkaar willen luisteren. Elkaars rollen respecteren.

Dat vraagt om een overheid die niet langer vertelt wat er niet mag, maar meedenkt en oplossingen zoekt. Een gemeente die probeert mensen vanuit hun verantwoordelijkheid in hun kracht te krijgen en daarvoor randvoorwaarden schept. Maar ook inwoners en ondernemers die begrijpen dat soms dingen niet kunnen of mogen. Een gemeente en gemeenschap die samen naar de best mogelijke oplossing toe willen werken. Door steeds de verbinding met elkaar te zoeken.

Dongen als zelfstandige gemeente

Het gemeentebestuur van Dongen heeft uitgesproken om Dongen een zelfstandige gemeente te laten blijven. Onze inwoners, verenigingen, instellingen en ondernemers hebben dit onderschreven. Om die zelfstandigheid een goede invulling te geven, moet de gemeente samenwerken. Dongen is een prachtige gemeente. Maar Dongen beschikt ook over een kwetsbare gemeentelijke organisatie. Kwetsbaar, omdat de gemeente niet groot genoeg is om alle specialistische kennis en menskracht in huis te hebben.

Pijlers voor de toekomst

Deze visie is uitgewerkt aan de hand van vijf pijlers. Dat zijn de belangrijkste opgaven waar onze gemeente, onze gemeenschap, de komende jaren voor staat:

- Dongen als woon- en leefgemeente: Dongen Leeft!
- Zorg om en voor inwoners: Dongen Zorgt!
- Veiligheid: Veilig Dongen!
- Economie en werkgelegenheid: Dongen Onderneemt!
- Dienstverlening: Dongen Dient!

De pijlers voor de toekomst zijn items die de kracht van Dongen weergeven. Of het zijn items waarop Dongen nog sterker kan worden. Het zijn pijlers waarmee Dongen zich kan (blijven) onderscheiden. Dongen moet in de toekomst meer zichtbaar worden. Dongenaren zijn trots op Dongen. Dongenaren zijn tevreden over het leven in Dongen. En dat mag de buitenwereld weten, horen en zien. Dat móét de buitenwereld weten, horen en zien.

‘Dongen heeft de ambitie om te groeien’

Hoofdstuk 1

DONGEN LEEFT!

2025

Dongen bloeit en bruist als nooit tevoren. Inwoners wonen met veel plezier in de gemeente. In de laatste jaren zijn vooral gezinnen met kinderen in Dongen komen wonen. Het inwoneraantal nadert de 26.000 inwoners. De vele sport- en culturele voorzieningen en de goede onderwijsfaciliteiten hebben ervoor gezorgd dat zij voor Dongen als woonplaats hebben gekozen. Dongen is een veilige gemeente. In Dongen kennen mensen elkaar. Mensen zoeken elkaar op. Er is voor ieder wat wils in Dongen. Van de drukkere bruisende kern van Dongen tot het meer rustige en kalme Klein-Dongen-Vaart tot de karakteristieke statige kern van 's Gravenmoer.

De laatste huizen in “de Beljaart” worden gebouwd. De bouwactiviteiten hebben zich van de Beljaart naar de Noorderlaan verplaatst. Daar worden duurzame en levensloop bestendige gezinswoningen gebouwd. De kernen en wijken in de gemeente liggen er keurig bij: groen en goed onderhouden. Omgeven door de Hoge Ham en de Tramstraat, vormen het Looiersplein, het Wilhelminaplein en Park Vrede-Oord het bruisende centrum van de kern Dongen. Met activiteiten, evenementen, terrassen en winkels, is dit een van de plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten. Ook in 's Gravenmoer en Dongen-Vaart zijn voorzieningen waar inwoners samen komen.

UITDAGINGEN

Wonen in Dongen

De gemeente Dongen heeft de ambitie om te groeien. En de gemeente Dongen heeft ook de mogelijkheden om te groeien. Dongen heeft enerzijds de opdracht om 900 woningen te realiseren tot en met 2025 (lokaal woningbouwprogramma/ Regionale agenda Wonen). Anderzijds heeft de gemeente ook grondcomplexen om deze woningen te bouwen. Voorwaarde voor het bouwen van woningen is, dat er voldoende vraag is. De groei blijkt niet beperkt tot de kern Dongen. Ook in 's Gravenmoer en Dongen-Vaart worden woningen toegevoegd.

De ontwikkelingen van de techniek maken het mogelijk om duurzame woningen te bouwen die op het gebied van energie geheel zelfvoorzienend zijn. De gemeente Dongen stimuleert dergelijke initiatieven. De gemeente Dongen erkent haar voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid. Gebouwen en panden in eigendom van de gemeente worden duurzaam onderhouden en voorzien van de nieuwste technieken op het gebied van duurzaamheid.

Verkoop van woningen is aan marktpartijen. Maar de gemeente kan de verkoop van woningen wel stimuleren: De gemeente kan Dongen uitdragen en verkopen. In woord, beeld en geluid. Daar ligt een uitdaging voor de toekomst. Dongen is trots op zichzelf. Maar Dongen is ook redelijk in zichzelf gekeerd. Met zelfvertrouwen en trots mag Dongen meer naar buiten uitstralen wat voor prachtige gemeente Dongen is. Geef niet-Dongenaren goede argumenten en een goed gevoel om in Dongen te komen wonen. Versterking van de bekendheid en aantrekkingskracht van Dongen vraagt in communicatieve zin om gerichte gebiedscommunicatie om Dongen beter op de kaart te zetten.

Om tot een goede spreiding over kernen, buurten en wijken te komen is een woningbouwprogramma belangrijk: gedifferentieerd en met maat-

werk. Rekening houdend met demografische ontwikkelingen en toekomstbestendige en duurzame woontypen, in een goede mix van koop- en huurwoningen. Om maatwerk te kunnen leveren moet een woningbouwprogramma niet te 'doortimmerd' zijn. Het programma moet flexibel genoeg zijn om aangepast te worden aan wensen en behoeften van dat moment.

Leven in Dongen

Hoewel Dongen voor wat betreft sfeer, type woningen en voorzieningen uit verschillende kernen bestaat, zijn er ook overeenkomsten tussen de kernen. De meest opvallende overeenkomst is de gemeenschapszin. Het verenigingsleven is rijk in Dongen: Sport, kunst, cultuur, evenementen, activiteiten. De gemeenschapszin, de vele evenementen en activiteiten en het bloeiende verenigingsleven moeten in de toekomst worden behouden en gekoesterd. Daarnaast zijn er verschillende geloofsgemeenschappen die sterk geworteld zijn in de samenleving. Het is de sterke ambitie van de gemeente Dongen om de gemeenschapszin in al zijn facetten voor de toekomst te behouden. Het is daarbij van belang dat jongeren op relatief jonge leeftijd kennis maken met vrijwilligerswerk. Hier geldt: Jong geleerd is oud gedaan.

**‘Jong geleerd
is oud gedaan’**

Het is de gemeenschapszin, de betrokkenheid bij en zorg voor elkaar die de vorming van een participatie samenleving mogelijk maakt. De gemeente Dongen zet in de komende tien jaar in op de het vergroten van de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van inwoners. Van Dongenaren wordt verwacht dat zij zo lang als mogelijk zelf dingen blijven doen. Zelf hulp en ondersteuning organiseren, waarmee zelfstandig blijven wonen langer mogelijk blijft. De volgende pijler gaat daar verder op in. Zonder daar op vooruit te willen lopen, is het belangrijk dat de samenleving sterk verbonden is. Met een stevig en sterk verenigingsleven. En met een maatschappelijk leven waarin veel laagdrempelige evenementen en activiteiten worden georganiseerd waaraan ieder kan meedoen. Als het maatschappelijk leven goed georganiseerd is, zijn er vele momenten waarop inwoners elkaar ontmoeten. Hierdoor is sprake van een sterk ontwikkeld sociaal netwerk. Het zijn de mensen die dit netwerk opbouwen, in stand houden en uitbreiden.

Van de gemeente vraagt dit een faciliterende rol. Het is voor verenigingen veel meer van belang dat de randvoorwaarden voor het organiseren van hun activiteiten, bijeenkomsten, evenementen en sport goed zijn, dan dat de overheid subsidie verstrekt. Natuurlijk draagt subsidie bij aan de betaalbaarheid van de dingen. Maar het beschikbaar stellen van locaties, complexen en materialen is vaak van veel grotere waarde: het zijn dingen die men niet zelf voor elkaar krijgt. En ook inhoudelijk kan de gemeente een faciliterende rol nemen. Door een klimaat te scheppen met zo weinig mogelijk regelgeving en administratieve lasten voor verenigingen, stichtingen en organisatoren van evenementen.

Voorzieningen

Dongen heeft veel sportaccommodaties en sociaal culturele voorzieningen verdeeld over nagenoeg alle kernen. Dat is een groot goed. En de gemeente Dongen heeft dan ook de ambitie het voorzieningenniveau hoog te houden. Die ambitie moet echter ook met realiteit worden bekeken. Het kan in de toekomst een uitdaging worden om voorzieningen betaalbaar en van goede kwaliteit te houden. Dat vraagt een financiële inspanning van de gemeente Dongen, maar ook van de gemeenschap. Vrijwillige inzet voor bijvoorbeeld onderhoud of exploitatie door een vereniging kan bijdragen aan het behoud van een voorziening. Evenzo kan samenwerking tussen verschillende verenigingen en het gezamenlijk gebruik maken van complexen en gebouwen bijdragen.

Traditioneel heeft Dongen een sterke onderwijslijn. Deze lijn loopt terug tot de tijd waarin in Dongen leerkrachten voor het basisonderwijs werden opgeleid. In alle kernen van de gemeente is basisonderwijs aanwezig. Volgend uit de onderwijsvisie ontwikkelt de gemeente vier onderwijsclusters, verspreid over drie kernen in Dongen.

Binnen de kern Dongen is een middelbare school, waarop op alle niveaus (VMBO-HAVO-VWO) onderwijs wordt gegeven. De middelbare school trekt naast leerlingen uit Dongen ook leerlingen uit omliggende plaatsen. Met de ambitie om gezinnen met kinderen naar Dongen te trekken, is een doorlopende onderwijslijn van voorschoolse educatie tot en met middelbaar onderwijs, een pré.

Profilering

Dongen heeft veel sterke punten, punten waar Dongen ook trots op is. En toch spreken we die trots weinig uit. We zijn redelijk bescheiden wat dat betreft. Met de ambitie om Dongen te laten groeien, kan en moet Dongen beter uitgedragen worden. De gemeente Dongen kan dat doen met zogenoemde gebiedscommunicatie. Maar de inwoners en ondernemers van Dongen kunnen dat ook doen. Met trots gesproken woorden over Dongen, is de beste reclame die er is.

SAMENWERKING

Op het gebied van wonen wordt samengewerkt met de woningcorporaties en ontwikkelaars. Ieder vanuit de eigen rol en professie. Binnen de regio Hart van Brabant worden regionale afspraken gemaakt over woningbouw. Dit leidt tot een regionale opgave voor het bouwen van woningen die in lokaal beleid wordt verankerd. De regionale plannen en opgaven zijn afgestemd op het provinciaal beleid.

Met de inwoners en de vele verenigingen en stichtingen, is de samenwerking niet altijd geformaliseerd. De gemeente en de verenigingen/stichtingen/organisaties opereren veelal vanuit de gedachte dat er een gezamenlijk belang is, waarbij partijen elkaar nodig hebben. Daar kan en moet nadrukkelijker bij stil worden gestaan. Dit om helderder te maken wat nodig is en wat men voor elkaar kan betekenen. Bij de pijler 'Dienstverlening' wordt verder ingegaan op de hierbij passende houding van de gemeentelijke overheid.

**‘Mensen zoeken
elkaar op en
zorgen voor
elkaar’**

Hoofdstuk 2

DONGEN ZORGT!

2025

“Mijn overbuurman brengt mijn afval met mij naar de container. De buurvrouw van drie deuren verderop brengt twee keer in de week een maaltijd. Ik hoef dat dan alleen maar even op te warmen. De volgende dag breng ik de pan terug en drink dan meteen een kop koffie. Mijn zoon neemt de wekelijkse boodschappen voor mij mee. De wijkhulp komt drie keer in de week langs voor de dagelijkse verzorging. Ik woon in mijn eigen vertrouwde omgeving en de dagelijkse gang van zaken gaat prima met alle hulp die ik krijg. Ik hoef mijn vinger maar op te steken en mijn omgeving staat voor mij klaar. Op maandag ga ik met mijn biljartmaat naar de Cammeleur en op woensdagavond kaarten we met vieren bij een van ons thuis.”

Ruim 25% van de inwoners is vijfenzeestig jaar of ouder. De gemiddelde leeftijd in een verpleeghuis ligt echter achter in de zeventig. Veruit de meeste inwoners die op een of andere manier zorg of ondersteuning nodig hebben wonen gewoon nog thuis of in beschermde woonvormen. Soms zoeken mensen elkaar op en zorgen samen voor elkaar. En weer anderen wonen waar ze al jaren wonen en hebben vrienden, kennissen en familie die de ondersteuning bieden.

UITDAGINGEN

De ontwikkeling naar een participatiesamenleving is ingezet. De verzorgingsstaat wordt omgevormd tot een zorgzame samenleving. Het beleid van de overheid is in de kern terug te voeren op het appelleren aan de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners en het versterken van hun zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Zo lang als mogelijk moet een inwoner de dingen zelf blijven doen. Zelfstandig blijven wonen, zelf uit de omgeving/het sociale netwerk hulp organiseren. Pas daarna komt de professionele zorgverlening in beeld. De gemeente fungeert als vangnet.

Het zorgterrein is volop in ontwikkeling. Ontwikkeling vanwege een gewijzigd vertrekpunt van de overheid, maar ook als gevolg van de verdergaande invoering van technologie in de zorgverlening.

De technologie rukt op in de zorg. Realiteit is dat mensen in de toekomst zelf, thuis, voor hun gezondheid kunnen zorgen, bijvoorbeeld via chips ingebracht in het lichaam, of via ICT middelen. Zorg wordt beter voorzien- en planbaar.

Randvoorwaarde

Het realiseren van een participatiesamenleving kent een kritische slagsingsfactor: De aanwezigheid van een (sociaal) netwerk. Er moet een omgeving zijn waarin mensen bereid zijn te investeren in zichzelf. Men moet bereid zijn dingen voor een ander te doen. De gemeente Dongen kent – mede door het verleden – een sterke cohesie. Zo verschillend als de kernen van de gemeente zijn, die cohesie is in alle kernen aanwezig. In de basis heeft de gemeente Dongen alles in zich om sterke sociale netwerken te realiseren. Natuurlijk kan de gemeente die netwerken niet 'oprichten' of 'samenstellen'. De gemeente kan daarvoor echter wel randvoorwaarden scheppen. Ontmoeten is daarbij de term voor de toekomst. Daar waar je anderen ontmoet, spreek je met elkaar. Daar waar je ontmoet en spreekt, wordt een netwerk in stand gehouden, of wellicht verbreed of verdiept. Ontmoeten kan in een aantrekkelijk centrum van Dongen (zie ook economie en werkgelegenheid), of tijdens evenementen in de verschillende kernen. Maar ook binnen het sport- of verenigingsleven, op scholen, bij geloofsgemeenschappen, sociale activiteiten, buurtinitiatieven, etc (zie ook leefgemeente).

Het stellen van de hulpvraag

Het stellen van een hulp- of zorgvraag gaat nog steeds vaak gepaard met een bepaald gevoel van schaamte. We zijn niet gewend om hulp te vragen. In de toekomst wordt een zorg- of hulpvraag niet alleen aan een professional gesteld, maar juist ook binnen de eigen familie-, vrienden en kennissenkring. Er bestaat een reëel risico dat inwoners die ondersteuning of zorg nodig hebben, daar niet om durven vragen. Of ze beschikken niet over een netwerk dat de ondersteuning kan bieden. Een zorgvrager komt pas veel later in beeld bij de gemeente, maar ook bij professionele zorgverleners. Het is voor de overheid en professionele zorgbieders een uitdaging om deze kwetsbare groep in beeld te brengen en te houden.

Professionele zorg

Het leveren van professionele zorg is relatief gezien eenvoudig: dat is een kwestie van inkopen. Feitelijk is het niet meer dan vraag en aanbod

‘Dongen heeft alles in zich om sterke sociale netwerken te realiseren’

op elkaar afstemmen en daar waar nodig de rekening hiervoor betalen. Deze professionele zorg is echter kostbaar. Preventie en het organiseren van vrijwillige zorg (mantelzorg) kan een gemeente in de inkoop van professionele zorg een behoorlijke besparing opleveren waarmee zorg betaalbaar kan blijven. Voor goede preventie is het noodzakelijk om vooruit te kijken en trends te volgen. Preventief beleid kan alleen worden ontwikkeld als de zorgvraag van morgen in beeld is. In praktijk blijkt dat alle partners op het gebied van zorg beschikken over veel kennis en ervaring. Het is voor de toekomst de kunst om deze informatie te koppelen. Ook hier kunnen verbindingen worden gemaakt. Daarmee kan gericht inzet worden gepleegd, vanuit meerdere disciplines.

Mantelzorgers

Mantelzorg is een heel specifieke vorm van vrijwilligerswerk. Mantelzorg kan niet eens in de week tussen half zes en zeven worden geboden. Mantelzorg is een structurele belasting, gedurende een relatief

lange periode. Mantelzorgers nemen een belangrijke verantwoordelijkheid op zich, met vaak ook bijbehorende emotionele binding. Het is belangrijk om mantelzorgers te ondersteunen in hun werkzaamheden. Mantelzorgers moeten handvatten krijgen. Welke signalen geven aanleiding om professionele zorg te gaan zoeken? Maar ook: waar kan de mantelzorger terecht met signalen?

Wonen met zorg

De zelfstandigheid van zorgvragers gaat iets van de gemeente vragen op het gebied van wonen. In- en bijwoning zal in de toekomst vaker gaan plaatsvinden. Dat vraagt om beleid en voorschriften. Ook stimuleren van levensloopbestendig bouwen of levensloop bestendig renoveren maakt zelfstandig wonen beter mogelijk. Tenslotte zullen er woonvormen ontstaan waar mensen met een bepaalde behoefte aan zorg samen gaan wonen. Zij delen daar bijvoorbeeld een gemeenschappelijke ruimte of tuin. Maar zij organiseren ook gezamenlijk zorg of ondersteuning.

SAMENWERKING

Op beleidsmatig niveau werkt de gemeente Dongen op het gebied van jeugdzorg en participatie intensief samen binnen de regio Hart van Brabant. Binnen dit verband zijn er ambities en mogelijkheden om ook samen te werken op het gebied van WMO. Samenwerking, bijvoorbeeld een vorm van gezamenlijke inkoop, kan voor alle deelnemende gemeenten voordelen bieden. Het is daarbij wel belangrijk dat de gemeente de mogelijkheid tot het leveren van maatwerk blijft behouden.

Midpoint Brabant, als onderdeel van de regio Hart van Brabant, heeft 'care avenue' als een van de speerpunten benoemd. Met de lange en sterke zorgtraditie die Dongen heeft, is Dongen een uitstekende vestigingsplaats voor het Huis van de Zorg. In dit huis van de zorg worden kennis, expertise, beleid en onderwijs samengebracht.

Samenwerking op het gebied van de uitvoering laat zich het beste typeren als ketensamenwerking. Er zijn veel instellingen en organisaties werkzaam op het gebied van zorg. Allemaal met een specifiek werkveld en/of specifieke expertise. En daar zit juist de kracht van de ketensamenwerking: iedere partner levert toegevoegde waarde.

‘Het is belangrijk om mantelzorgers te ondersteunen in hun werkzaamheden’

‘Een veilig Dongen is een grote kracht’

Hoofdstuk 3

VEILIG DONGEN!

2025

Dongen scoort. De misdaadcijfers van de politie zijn laag vergeleken met andere gemeenten. Maar Dongen scoort ook goed in het onderzoek naar de veiligheidsbeleving. Met name de preventie- en alarmeringsprojecten die de gemeente, inwoners en politie met elkaar hebben opgezet, worden hoog gewaardeerd. Incidenten en calamiteiten zijn er weinig. En als er zich incidenten voordoen, dan wordt daar snel en adequaat op ingegrepen. Politie, brandweer of ambulance zijn snel ter plaatse.

“Ik ga met een gerust hart slapen als mijn dochter met haar vriendinnen op stap gaat in Dongen. Onderweg zijn de wegen goed verlicht en er zijn weinig donkere steegjes of verborgen hoeken. En ook in mijn straat voel ik mij veilig. We kennen elkaar goed en letten goed op elkaar en elkaars bezittingen. Als er iets verdachts is, dan kan ik dat signaal makkelijk kwijt bij de politie. En een onveilige situatie kan ik bij mijn wijkraad ook melden. En voor het geval er dan toch onverhoopt iets gebeurt, dan is een bericht genoeg om mijn hele straat te waarschuwen en te alarmeren.”

UITDAGINGEN

De uitdaging voor de toekomst is even simpel als dat deze uitdagend is. Dongenaren voelen zich veilig in Dongen en dat moet ook in de toekomst zo blijven. Een veilig Dongen is een grote kracht voor Dongen. Niet verwonderlijk dat veiligheid als een van de belangrijkste thema's uit het GfK onderzoek onder inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen komt.

Veiligheid bestaat voor een groot deel uit gevoel en beleving. Het gevoel van veiligheid is wankel: Een incident grijpt vaak stevig in. Het gevoel van veiligheid wordt gevoed door meerdere aspecten. Zo draagt het toezicht door bijvoorbeeld politie of gemeente bij aan het gevoel van veiligheid. Of de fysieke aanwezigheid van een brandweerkazerne. Maar ook een goede inrichting van het openbaar gebied draagt bij aan de veiligheidsbeleving.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Veiligheid is niet alleen een verantwoordelijkheid van gemeente, politie, brandweer en andere organisaties die werkzaam zijn op het gebied van veiligheid en openbare orde. Veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeente en organisaties. In essentie ontwikkelt de overheid beleid, handhaaft de politie in gevallen dat er sprake is van overtredingen, zorgt het Openbaar Ministerie (OM) voor de vervolging bij overtredingen en komt de veiligheidsregio in actie in geval van incidenten en calamiteiten.

De gemeente heeft nog een specifieke verantwoordelijkheid waar het gaat over rampen of calamiteiten. In het geval van een ramp of een calamiteit, ligt er een rol voor de gemeentelijke crisisorganisatie. Dat betekent dat deze organisatie op orde moet zijn. Alle posities zijn ingevuld en de organisatie is getraind.

En ook inwoners hebben een verantwoordelijkheid. Inwoners kunnen zelf informeel toezicht of alarmeringen organiseren. Inwoners kunnen zelf preventieve maatregelen nemen om bijvoorbeeld inbraak tegen te gaan. Of om brand te voorkomen.

Ondermijning

Wat in de toekomst meer merk- en zichtbaar wordt, is de vermenging van boven- en onderwereld. Illegale activiteiten of winsten uit illegale activiteiten worden steeds vaker in legale structuren gebracht. In één term wordt dit ondermijning genoemd. In het verleden werden criminele activiteiten vooral bestempeld als 'stadse problematiek'. En hoewel de problematiek in de steden wellicht groter is of lijkt, vindt er een verschuiving plaats naar kleinere gemeenten. Ook de gemeente Dongen heeft te maken met ondermijnende activiteiten. De gemeente moet daar een passend antwoord op geven. Straf- en bestuursrecht trekken hier hand in hand op, waarbij de ene keer de gemeente (bestuursrecht) en de andere keer politie/OM (strafrecht) het voortouw neemt. Criminele organisaties die proberen de onder- en bovenwereld met elkaar te verbinden, zijn goed georganiseerd. Dat maakt dat de verschillende disciplines binnen de overheid zich eveneens moeten organiseren. Wanneer ieder vanuit zijn eigen rol opereert, wordt onvoldoende slagkracht geformeerd. In de regio Midden-Brabant werken onder andere politie, openbaar ministerie, gemeenten, belastingdienst nauw samen om criminaliteit terug te dringen. Deze samenwerking wordt in de toekomst verder geïntensiveerd.

‘Veiligheid is een verantwoordelijkheid van gemeente, inwoners, politie en OM samen’

Fysieke veiligheid

Veel minder zichtbaar, maar wel degelijk van toepassing op veiligheid, is de controle die door of namens de gemeente plaatsvindt op het gebied van bedrijven en organisaties. De overheid is verantwoordelijk voor de controle op een veilige productie en bedrijfsvoering van bedrijven. En in de handhavingscyclus heeft ook de gemeente Dongen een rol. Veelal vinden deze controles plaats door de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). Met deze controles probeert de gemeente te voorkomen dat er situaties ontstaan die de veiligheid van omwonenden en betrokkenen in gevaar brengen. Nieuwbouwplannen worden getoetst op veiligheid.

SAMENWERKING

Op het gebied van veiligheid werkt de gemeente stevig samen. Dat is om verschillende redenen noodzakelijk. Op het gebied van veiligheid zijn er drie formele samenwerkingspartners: de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, de politieregio Zeeland, Midden- en West-Brabant en het Openbaar Ministerie.

Met de veiligheidsregio wordt samengewerkt om de taken op het gebied van brandweezorg, gemeentelijke hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de overkoepelende crisisorganisatie te borgen. De veiligheidsregio is een verplicht samenwerkingsverband tussen 26 gemeenten, in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De burgemeester is als bestuurlijk verantwoordelijke namens Dongen afgevaardigd in het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio.

De politieregio is een meer autonome organisatie. Ten finale valt de politie onder ministeriële verantwoordelijkheid. Maar als verantwoordelijke voor openbare orde en veiligheid gaat de burgemeester mede over de inzet van de politie. Op regionaal niveau neemt de burgemeester, met 36 andere leden plaats in het veiligheidscollege.

Op districtelijk niveau (Midden-Brabant) en lokaal niveau (Team Midden Langstraat) vindt structureel overleg plaats. Het Openbaar Ministerie schuift als partner aan bij de overleggen tussen bestuurders en politie: de zogenaamde driehoek.

De gemeente Dongen maakt onderdeel uit van de omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). Deze gemeenschappelijke dienst

voert namens de gemeenten in het werkgebied controles uit op het gebied van milieu. Deze controles zijn erop gericht om te controleren of bedrijven wel volgens voorschriften op veilige wijze productieprocessen en opslag hebben georganiseerd.

De bedrijfscontroles door de OMWB hebben niet direct te maken met brandveiligheid. De brandveiligheid wordt gecontroleerd door de veiligheidsregio. Vanuit het oogpunt van regeldruk pleit de gemeente er bij alle controlerende organisaties voor dat een controle multidisciplinair wordt uitgevoerd: ofwel een bedrijf wordt op één controle moment door meerdere disciplines gecontroleerd, zo breed als mogelijk.

Verdere formele samenwerkingen liggen gezien het werkveld niet voor handen. Waar nog wel winst te boeken is, is in de samenwerking met burgers, verenigingen en bedrijven. Zoals gezegd worden criminele activiteiten steeds meer 'bovengronds' georganiseerd. En met ruim 25.000 inwoners heeft de gemeente Dongen 50.000 ogen in en om Dongen.

VEILIG DONGEN!

‘De ondernemers zijn betrokken bij de samenleving’

Hoofdstuk 4

DONGEN ONDERNEEMT!

2025

Het gaat goed in Dongen. Dongenaren zijn aan het werk. De werkloosheid is laag. De Wildert is een toonaangevend bedrijventerrein op het gebied van duurzaamheid. Tichelrijt I en II puilen uit van bedrijfsactiviteiten. De gronden op Tichelrijt III zijn voor de helft uitgegeven. Hier vestigen zich vooral bedrijven uit de maakindustrie. De andere helft wordt op dit moment bouwrijp gemaakt. De aanwezigheid van onder andere Van Cranenbroek heeft ertoe geleid dat zich nog twee bedrijven hebben gevestigd die zijn gebaat bij veel publiek. Samen trekken deze bedrijven jaarlijks 2 miljoen betalende klanten. De ondernemers in Dongen zijn verankerd in en betrokken bij de samenleving. Dit blijkt uit de ondersteuning die het bedrijfsleven biedt aan het verenigings- en vrijwilligersleven. Maar ook uit de zorg die de ondernemers hebben voor hun personeel.

In het centrum van Dongen is het aantal winkels teruggelopen, maar rondom het Looiersplein concentreren zich zogenaamde beleevingswinkels, horeca en winkels voor dagelijkse boodschappen. Op het Looiersplein zijn terrassen, zitjes en een speelvoorziening. Het Looiersplein staat in verbinding met het Wilhelminaplein, dat op haar beurt weer overloopt in Park Vrede-Oord. Deze driehoek vormt ook de plaats waar heel frequent activiteiten en evenementen plaatshebben.

Het hotel naast de golfbaan opende een paar jaar geleden haar deuren. Tegenover het hotel is in nauwe samenwerking met ondernemers en de gemeente Oosterhout een groene toegangspoort in ontwikkeling. Wandelpaden, ruiterpaden, fietspaden vertrekken vanaf de groene poort de achterliggende natuur in. De Efteling en de Beekse Bergen trekken steeds meer langdurige verblijvers naar de regio. Dat heeft zo zijn effect op de gemeente Dongen.

UITDAGINGEN

De grootste uitdaging voor Dongen is om de lokale economie te versterken. Om redenen die boven zijn genoemd is een sterke economie van belang voor een gemeente. De gemeente Dongen heeft een aantal troeven in handen die kunnen worden benut om nieuwe ondernemers en bedrijven te trekken. Werk is belangrijk. Werk zorgt voor inkomen en inkomen stelt onze inwoners in staat om mee te doen in de samenleving.

Lokale parels

Dongen heeft een aantal toonaangevende productiebedrijven binnen de gemeentegrenzen. Deze bedrijven kunnen voor de gemeente dienen als 'reclamebord'. Wat dat betreft zoeken ondernemers elkaar op. Gebiedscommunicatie kan op gebied van economie steviger in worden gezet. De gemeente kan zich sterker profileren met deze toonaangevende bedrijven, maar ook met een specifieke bedrijvigheid, waarin de gemeente wil excelleren. Wat dat betreft is de 'maakindustrie' iets Dongens. In het verleden werden in Dongen miljoenen paren schoenen geproduceerd. Maar ook nu nog is er erg veel maakindustrie binnen de grenzen van de gemeente. Van frisdrank, tot pallets, van glazen flessen en potten, tot hoogwaardige gelatine, van productielijnen voor drank en zuivel, tot het leer voor de iWatch horlogebandjes, van design meubels, tot eiwitten uit insecten voor diervoeders: allemaal *made in Dongen*.

Ontsluiting

De gemeente Dongen ligt tussen steden zoals Tilburg, Breda, Oosterhout en Waalwijk met economische activiteiten op een bijpassende schaal-grootte. De ontsluiting van Dongen loopt ook via deze plaatsen. Aan de kant van Tilburg is de ontsluiting goed, nu daar de randweg is gesloten. Aan de kant van Oosterhout en Breda is de ontsluiting in ontwikkeling. Het is van groot belang dat de N629 voortvarend, in samenspraak met de gemeente Oosterhout en de provincie, wordt aangepakt. Verder dient de doorstroming op knooppunt Hooipolder te worden geoptimaliseerd door middel van een volwaardige oplossing voor het gehele knooppunt.

Bestemmingsplannen

Dongen kent ook ondernemingen die veel publiek trekken. Dat heeft nadelen (bijvoorbeeld verkeersbewegingen), maar biedt ook kansen. Ook hier geldt dat het andere ondernemingen aantrekt: Ondernemingen die gebaat zijn bij veel publiek. Het is interessant om te onderzoe-

ken of bijvoorbeeld een horeca onderneming zich in de directe omgeving wil vestigen.

En daarmee wordt ook een teer punt geraakt. Er staat spanning op de mogelijkheden die het bestemmingsplan op een industrieterrein biedt en het bestemmingsplan dat geldt voor het centrumgebied. Van oudsher is de kern van een gemeente de plaats waar de handel plaatsheeft. De marktkramen uit het verre verleden zijn overgegaan naar winkels. En in de afgelopen jaren is een nieuwe handelsplaats ontstaan: de digi-

tale handelsplaats. Een steeds groter deel van de aankopen gebeurt op internet. Deze trend is onomkeerbaar. De detailhandel komt daardoor in de verdrukking. Het is de vraag of winkels, met een online verkoop gehouden moeten worden aan vestiging in het centrum. Relatief goedkopere huisvesting aan huis of op een bedrijventerrein ligt meer voor de hand. Met name winkels met meer gangbare en standaard producten komen in de verdrukking door online verkoop. Naar verwachting houden de meer specialistische winkels en 'belevingswinkels' voorlopig bestaansrecht.

Functie van het centrum

De huidige visie op de invulling van het centrum van de kern Dongen (winkels gecombineerd met wonen) stamt uit 2005. Met de kennis van nu en kijkend naar relevante ontwikkelingen moet deze visie worden herzien. Op termijn neemt het aantal winkels in het centrum af. Er is thans beperkte leegstand in het centrum, maar dat gaat verder toenemen. Dat vraagt om een herbestemming van deze panden. Het vraagt ook om een visie van de gemeente op de functie van het centrum. Waar van oudsher de functie van het centrum 'winkelen' was, waarbij ontmoeting een belangrijk neveneffect was, wordt 'ontmoeten' het hoofddoel (zie ook zorg en leefbaarheid). Een deel van de automatische trek naar het centrum verdwijnt. Het vraagt om visie, een idee om die trek naar het centrum vast te houden. De vermindering van het aantal winkels in de gemeente, vraagt om een visie van de gemeente Dongen voor de herbestemming daarvan. Sloop en nieuwbouw is in lang niet alle gevallen een mogelijkheid. Veel winkelpanden zijn gezichtsbepalend of genieten zelfs een beschermde status.

Recreatie

Dongen is een landelijke gemeente, en bevindt zich in een regio met veel recreatie. Van oudsher is Dongen niet echt een verblijfs- of recreatiegemeente. Maar de laatste jaren zijn er de nodige ontwikkelingen op dat gebied geweest. Tegelijkertijd neemt in de regio, met de ontwikkelingen bij de Efteling en de Beekse Bergen, het langdurig verblijf in de regio toe. Zowel op het gebied van recreatie als verblijf zijn binnen Dongen meer ontwikkelingen realiseerbaar. Er is ruimte om het aantal bedden in de gemeente te vergroten. Het is goed om aansluiting te zoeken bij Hart van Brabant, waar beleidsmatig en projectmatig vorm gegeven wordt aan recreatie en leisure. En meer specifiek liggen er kansen in de samenwerking met de Langstraat-gemeenten.

Re-integratie

Een sterke lokale economie, betekent werkgelegenheid. En ook al wordt deze werkgelegenheid nooit volledig met 'eigen' inwoners ingevuld, veel werkgelegenheid betekent wel meer kansen op werk. En in maatschappelijk opzicht betekent werk dat er inkomen is. En inkomen maakt het mogelijk om volwaardig deel te nemen in de samenleving. Daarnaast betekent werk ook een sociaal netwerk van collega's. Binnen een samenleving zijn er altijd mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid en werkgevers om oplossingen te vinden deze mensen aan het werk te krijgen. Vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid zijn werkgevers bereid om zich hiervoor in te spannen. Het is aan de overheid om de werkgever hierin te faciliteren. De relatie met ondernemers vraagt om een continue investering. Korte lijnen en directe contacten zijn effectief. Voor de gemeente ligt er daarnaast een specifieke rol op het gebied van armoedebestrijding en bij het tegengaan van sociale uitsluiting.

SAMENWERKING

Op het gebied van economie en werkgelegenheid wordt op lokaal niveau samengewerkt. Winkeliersvereniging Dongen Promotion, Horeca Dongen, Verenigd Ondernemers Contact Dongen, ZLTO, de partners van "Verrasend Dongen" zijn natuurlijke en voor de hand liggende partners. Met deze partijen wordt periodiek overleg gepleegd.

Daarnaast werkt de regio Hart van Brabant samen op het gebied van economie. De velden waar Hart van Brabant zich mee bezig houdt, zijn niet allemaal werkelden die in Dongen direct terug te vinden zijn. Dongen kan aansluiting met name vinden op het gebied van zorg, onderwijs en recreatie.

Op het gebied van re-integratie of werkgeversdienstverlening biedt de samenwerking binnen Hart van Brabant en de Diamantgroep voordelen. Werkgelegenheid houdt immers niet op bij de gemeentegrenzen. Een gezamenlijke en op elkaar afgestemde benadering van werkgevers draagt bij aan de plaatsing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Hoofdstuk 5

DONGEN DIENT!

2025

Voor de vijfde keer op rij krijgt de gemeente Dongen een dikke voldoende van de inwoners. Een 8,5 maar liefst. Dit hoge cijfer ontvangt de gemeente onder andere vanwege een 9 voor het digitaal aanvragen en soms ook afleveren van producten en diensten. Maar ook vanwege de 9 voor de bereikbaarheid van de gemeente. Als iemand contact zoekt met de gemeente, dan lukt dat makkelijk, digitaal, telefonisch, en zeker ook 'face to face'. De inwoner, de vereniging of stichting en de ondernemer worden snel, vriendelijk en goed geholpen.

De inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen waarderen het dat de gemeente nadrukkelijk contact zoekt. In een netwerk met inwoners, verenigingen, stichtingen en ondernemers zoekt de gemeente actief naar oplossing voor problemen en vraagstukken. Afhankelijk van het onderwerp of vraagstuk brengt de gemeente Dongen actief de juiste partners bij elkaar. De gemeente jaagt kansen aan en ondersteunt initiatieven. De gemeente is als het ware de lijm in het netwerk. Iedereen heeft daarbij een eigen rol en verantwoordelijkheid. Maar het eindproduct wordt gerealiseerd door een gezamenlijke inspanning.

UITDAGINGEN

Uitgangspunt en grondhouding

Uitgangspunt voor de gemeente moet in ieder geval zijn dat de gemeente efficiënt en effectief werkt. Dat is een verplichting die iedere gemeente heeft richting haar inwoners. En de gemeente wil daarop in gaan zetten met zogenoemde 3.0 ambtenaren. 3.0 ambtenaren stellen zich professioneel, proactief, creatief en dienstverlenend op in de richting van de samenleving: het doel van de klant is het doel van de gemeente. Van ambtenaren mag worden verwacht dat zij zich inleven in de klant en bijdragen aan een oplossing. Natuurlijk gelden daarbij kaders en zijn er grenzen. Deze kaders worden ingegeven door wet- en regelgeving, maar ook door de politieke context waarin de gemeente Dongen nu eenmaal verkeert.

**‘Doel van klant,
is ook doel
van gemeente’**

Gemeente Dongen

Online dienstverlening

In de komende jaren neemt online dienstverlening een verdere vlucht. Steeds meer gemeentelijke producten en diensten zijn online aan te vragen. In de toekomst worden producten en diensten steeds vaker digitaal of thuis geleverd. Zonder tussenkomst van de gemeente, of zonder dat daarvoor het gemeentehuis moet worden bezocht. Bijvoorbeeld een Verklaring Omtrent Gedrag die per email wordt gestuurd. Of een rijbewijs dat na aanvraag per post wordt thuis gezonden. Daarbij moet aan landelijke voorschriften en regels worden voldaan. Maar daar waar vrijheden zijn, moet de gemeente deze ruimte nemen.

Contact met klanten en inwoners

Niet meer aan de balie hoeven komen voor een product, dat is klantvriendelijk. Dat heeft ook voordelen voor de gemeente. De gemeente kan het werk beter en flexibeler verdelen. Een digitale aanvraag scheelt voor wat de personele bezetting betreft. Online dienstverlening heeft echter ook een nadeel. Het directe contact met de inwoners neemt af. En daarmee verdwijnt ook een 'natuurlijk' moment om bij de klant input te verzamelen.

Het halen van informatie/input moet op een andere manier worden georganiseerd. Er moeten nieuwe en andere manieren worden gevonden om de gemeente Dongen en de inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen samen te brengen. De digitale communicatiemiddelen kunnen de gemeente helpen om de gemeente makkelijk benaderbaar te maken. De BuitenBeter app, Twitter en Facebook zijn daar goede voorbeelden van. Maar ook What's App, vloggen en YouTube of een chatfunctie op de website bieden de gemeente kansen, om de inwoner makkelijker en gericht te bereiken, of om als gemeente makkelijk bereikbaar te zijn. Bellen is al lang niet meer het standaardmiddel om met de gemeente in contact te komen. De digitale weg wordt meer en meer bewandeld. En toch mag het 'traditionele' gesprek, van mens tot mens, niet verdwijnen. Bij intermenselijke contacten kan emotie, intensiteit, intonatie, etc. een extra lading aan de inhoud geven.

Beleid

De gemeentelijke organisatie moet zich op haar omgeving richten en zich aanpassen. Traditioneel werken gemeenten veelal van binnen naar buiten: binnen de muren van het gemeentehuis worden dingen voorbereid, die vervolgens naar buiten worden gebracht. Aan deze beweging

‘Meer digitalisering, ‘ouderwets’ gesprek moet ook blijven’

moet een stap worden toegevoegd: buiten-binnen-buiten. In de toekomst gaat de overheid meer en meer inzet vragen van de samenleving. Het beleid en de ideeën van de gemeente, kunnen alleen voldoende aansluiting vinden, wanneer deze worden afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van die samenleving. De gemeente moet zich meer en meer opstellen als netwerkorganisatie, met goede verbindende kwaliteiten. Een organisatie die zich met ideeën laat voeden, deze toetst en vervolgens weet om te zetten in handelingen. Dat zijn niet per definitie handelingen van de gemeente zelf. De gemeente is in staat de kwaliteiten van alle betrokkenen, inclusief de gemeente, op de sterkste manier in te zetten.

SAMENWERKING

Het is goed op het gebied van dienstverlening onderscheid te maken tussen zichtbare en meer onzichtbare taken: Front- en backoffice. De backoffice taken raken veelal de bedrijfsvoering van de gemeente Dongen. De frontoffice taken liggen meer op het terrein van de dienstverlening waar het klantcontact plaatsvindt.

De frontoffice taken worden bij voorkeur uitgevoerd door de gemeente Dongen zelf. Zeker die taken waar er direct klantcontact is. In de toekomst neemt het directe contact met inwoners, stichtingen, verenigingen en ondernemers af. Op die momenten waar dat directe contact wel blijft, is het van belang dat het contact ook echt met de gemeente Dongen is. Het contact draagt bij aan het houden van voldoende voeling met de inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen.

Met name de backoffice raken de inwoners, verenigingen, stichtingen en ondernemers niet direct. Het maakt hen waarschijnlijk ook niet veel uit hoe het wordt geregeld, als het maar wordt geregeld. De backoffice taken zijn dan ook taken die zich wat makkelijker lenen voor samenwer-

king. Op die gebieden werkt de gemeente ook al samen. Als voorbeelden: De gemeente Tilburg verzorgt de ICT voor de gemeente Dongen. Op het gebied van beleidsontwikkeling wordt in Hart van Brabant samengewerkt. Met name op het sociale domein, maar ook op gebieden waarvoor afstemming noodzakelijk is, zoals verkeer, water en woningbouw. Maar de gemeente Dongen neemt ook taken voor haar rekening: onze gemeente verzorgt voor de Gemeente Loon op Zand het beheer en beleid Openbare Verlichting.

En weer andere taken, zoals de salarisadministratie, zijn uitbesteed aan een commerciële organisatie.

Maar ook de meer zichtbare taken, zoals de inning van heffingen en belastingen, zijn in een gemeenschappelijke regeling ondergebracht. De brandbestrijding en -preventie is ondergebracht in de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, ook een gemeenschappelijke regeling (zie Veiligheid).

Het betreft hier steeds een samenwerking op specifieke onderdelen en onderwerpen.

**‘Voeling houden met
inwoners, ondernemers,
verenigingen, stichtingen,
dat is belangrijk’**

**‘Dongen toont
leef om nieuwe
wegen in te
slaan’**

**‘We netwerken
met andere
gemeenten en
zoeken elkaar op’**

Epiloog

DONGEN WERKT SAMEN!

GRONDHOUDING

Op basis van wat in deze visie is opgenomen, gaat Dongen zich in de toekomst (nog) meer opstellen als netwerkgemeente. De gemeente netwerkt in haar eigen samenleving. Met het ingezette beleid om tot een participatiesamenleving te komen waarin van inwoners zelfredzaamheid wordt gevraagd, is het belangrijk om voldoende voeling te houden. Het contact tussen gemeente en burgers komt niet langer vanzelf tot stand. Gemeente en inwoners, verenigingen, stichtingen en instellingen moeten elkaar nadrukkelijker opzoeken.

Maar de gemeente netwerkt ook met ondernemers. Een goede economie is belangrijk voor een gemeente. Een goede economie zorgt voor werkgelegenheid, werken geeft inkomen en inkomen draagt bij aan het meedoen in de samenleving. Maar een goede economie zorgt ook voor de financiële ondersteuning van het sociale leven binnen de gemeente.

En tenslotte netwerkt de gemeente ook met andere gemeenten. Daar waar nodig zoeken gemeenten elkaar op, om in gezamenlijkheid en ieder vanuit zijn eigen kracht vraagstukken op te pakken. Die samenwerking kan tal van voordelen hebben, waarbij er steeds ruimte moet zijn voor maatwerk en couleur locale.

Belangrijk is dat de gemeente en haar ambtenaren in de toekomst de verbinding weten te maken. Binnen de kaders van landelijke wetten en regelgeving realiseert de gemeente het best passende en het hoogst haalbare resultaat. De gemeente toont daarbij lef en durf. Lef om nieuwe wegen in te slaan. Durf om initiatieven uit de samenleving te omarmen, te ondersteunen of mee uit te werken.

KADERS VOOR SAMENWERKING

Dongen kiest er nadrukkelijk voor om een zelfstandige, vitale gemeente te zijn. Om dat te bereiken kiest het gemeentebestuur voor samenwerking om over de benodigde expertise en capaciteit te kunnen beschik-

ken. Samenwerking wordt ook aangegaan omdat samenwerking meerwaarde voor alle samenwerkende partijen kan opleveren: samenwerking is halen en brengen.

Begin 2015 heeft het gemeentebestuur een voorlopige opvatting geformuleerd over de richting waarin de samenwerking zich zou ontwikkelen. Dat was een voorlopige opvatting, omdat er een interactief proces zou volgen met inwoners, instellingen en ondernemers over de toekomst van Dongen. Daarbij is destijds aangegeven dat er ruimte werd geboden om die richting bij te stellen en dat het gemeentebestuur open stond voor eventuele anders luidende opvattingen. Tijdens het interactief proces zijn de opvattingen van inwoners, instellingen en bedrijven opgehaald. We kunnen constateren, dat de input van dit interactieve proces met name bruikbare bouwstenen heeft opgeleverd voor de toekomstvisie zelf; de input had veel minder betrekking op de ontwikkelrichting van intergemeentelijke samenwerking. Dat betekent dat de bestuurlijke opvatting over de ontwikkelrichting van samenwerking in de basis ongewijzigd kan blijven.

De uitgangspunten voor de verdere ontwikkeling van samenwerking worden als volgt geformuleerd:

- a. Het gemeentebestuur wil kunnen beschikken over een eigen gemeentelijke organisatie.
- b. De gemeentelijke organisatie gaat meer samenwerken, zich meer toeleggen op de taken die dicht bij bestuur en inwoners moeten worden georganiseerd (te weten beleidsvorming en dienstverlening), en zich ontwikkelen tot een meer compacte en flexibele organisatie. Wanneer daarvoor redenen zijn (gelegen op het gebied van kwaliteit, kosten, kennis, kwetsbaarheid) zal de bedrijfsvoering gedeeld kunnen worden met anderen.
- c. Samenwerking wordt bij voorkeur gezocht binnen de regio Hart van Brabant, dit vanuit de overtuiging dat dit kan bijdragen aan een goede regiovorming. Ingeval echter binnen de regio geen adequate oplossing voorhanden blijkt te zijn, zal samenwerking ook buiten de regio worden gezocht.
- d. De samenwerking op het gebied van (ICT-gerelateerde) bedrijfsvoering en digitale dienstverlening wordt verder uitgebouwd. Tilburg wordt als een strategische samenwerkingspartner op het gebied van (ICT-gerelateerde) bedrijfsvoering en digitale dienstverlening beschouwd. Dit sluit andere samenwerkingsvormen of opties echter niet uit.

- e. Voor andere daarvoor in aanmerking komende taken wordt steeds naar een optimale schaal gezocht. De vorm van samenwerking volgt op de inhoudelijke behoefte aan samenwerking; de samenwerkingsvorm moet passen bij de bestuursstijl en -cultuur en bij de schaal van Dongen.
- f. Zowel met de buurgemeenten kan bilateraal worden samengewerkt. Ook met andere Hart van Brabant-gemeenten kunnen bilaterale samenwerkingsafspraken worden gemaakt.
- g. Op het gebied van beleidsvorming (inclusief inkoop) wordt de samenwerking binnen de regio Hart van Brabant voortgezet, waarbij ruimte om de gewenste couleur locale aan te brengen binnen de gezamenlijk te ontwikkelen beleidskaders moet worden gewaarborgd.
- h. Op lokaal niveau wordt het netwerk van gemeente en maatschappelijke partners versterkt en uitgebouwd. Er wordt ruimte geboden voor burgerinitiatieven en waar nodig en mogelijk worden deze door de gemeente gefaciliteerd.
- i. Ambtelijke fusie wordt op voorhand niet voorgestaan en is eerst aan de orde, wanneer de mogelijkheden tot samenwerking zoveel mogelijk zijn benut en wanneer ambtelijke fusie een aantoonbare meerwaarde heeft.

Op basis van het bovenstaande kan de conclusie worden getrokken dat de gemeente vanuit een zelfstandige basis met een open blik naar samenwerking kijkt. Samenwerking is voor Dongen wenselijk daar waar het de kwaliteit van de gemeentelijke diensten en het gemeentelijke beleid ten goede komt. Samenwerking is noodzakelijk daar waar de problematiek vraagt om specialistische expertise, of daar waar de eigen gemeentelijke organisatie onvoldoende capaciteit heeft.

Samenwerking vindt afhankelijk van het onderwerp en de vraag, waar de belangen het beste mee zijn gediend, plaats op verschillende schalen:

- De Dongense schaal: in de vorm van samenwerking met lokale partners;
- Bilateraal: met buurgemeenten en (commerciële) organisaties;
- Bovenlokaal/regionaal: met Hart van Brabant, ketenpartners.

VERANTWOORDING EN (BIJ)STURING (GOVERNANCE)

Nu de gemeente Dongen in de toekomst meer en meer samenwerking gaat zoeken, komen vragen met betrekking tot het afleggen van (politieke) verantwoording en (bij)sturing op. Geformaliseerde samenwer-

kingsverbanden, zoals gemeenschappelijke regelingen, kennen een geformaliseerde structuur van het afleggen van verantwoording en de mogelijkheden voor sturing. Daar waar samenwerking wordt georganiseerd door het uit- of inbesteden, worden prestatieafspraken gemaakt. Ofwel een specifieke dienst of taak wordt geleverd en daar tegenover staat een bepaalde tegenprestatie. Wanneer de dienst of taak niet naar afspraak wordt geleverd/uitgevoerd, dan heeft dat in de regel consequenties voor de tegenprestatie.

Los van de vraag of deze mogelijkheden voor sturen en het afleggen van verantwoording de behoefte voldoende borgen: Het is wel duidelijk. Er is een vaste structuur. Binnen andere samenwerkingsverbanden is het echter niet zo vastomlijnd, of tenminste minder makkelijk definieerbaar. Wanneer bijvoorbeeld met andere gemeenten beleid wordt ontwikkeld. Samenwerken betekent in deze gevallen dat je een deel van je eigen vrijheden opgeeft en gezamenlijk optrekt. Dat wil niet zeggen dat maatwerk niet mogelijk is, maar het is wel beperkter.

Met de gemeenteraad wordt een discussie opgestart over de wijze waarop het college verantwoording aflegt over samenwerkingsverbanden. En in het geval er een nieuw bestuursorgaan of nieuwe organisatie ontstaat door de samenwerking, ook over de wijze waarop het bestuursorgaan/ de organisatie verantwoording aflegt aan de gemeente. In die discussie wordt ook de sturingsruimte die de gemeente heeft betrokken. In praktijk zit er spanning op de ruimte die de gemeente feitelijk heeft en de ruimte die de gemeente graag wil hebben.

ROL VAN HET BESTUUR

De rol van het gemeentebestuur bestuur gaat veranderen. Zoals eerder in de visie toegelicht, vraagt de gemeente om meer initiatieven van inwoners. De rol van de gemeente en het gemeentebestuur moet daarop aansluiten. De gemeente biedt ruimte voor initiatieven die het algemeen belang dienen, de burgerkracht vergroten en/of sociale verbanden en maatschappelijke deelname versterken.

De lokale overheid wordt steeds meer partner binnen een open netwerk samenleving. Het vraagt om een gemeentebestuur dat in staat is om te schakelen met en tussen partners en verbinding weet te leggen. De gemeente neemt meer en meer een regisserende en faciliterende rol. Een interessante vraag is hoe de volksvertegenwoordigende rol van de

gemeenteraad zich verhoudt tot een participerende samenleving waarin inwoners zelf regie en initiatieven ontwikkelen. Het gemeentebestuur moet toewerken naar een nieuwe opstelling en houding.

TENSLOTTE

Met deze visie geeft Dongen invulling aan de toekomst. De gemeente Dongen realiseert zich dat de meeste uitdagingen vragen om samenwerking. Daar waar nodig, per thema, onderwerp of aandachtspunt, zoekt de gemeente aansluiting bij anderen. De vorm waarin de gemeente samenwerking zoekt, volgt uit het inhoudelijke vraagstuk. De vorm kan nooit leidend zijn, tenzij daar (wettelijke) verplichtingen voor zijn.

Ook in de toekomst is de missie van de gemeente leidend. Kort en bondig luidt deze: *'Dongen is een gemeente, waar het prettig wonen, werken en leven is'*. De vijf pijlers die in deze visie zijn uitgewerkt, dragen bij aan het realiseren van deze missie. De 'leef- en woongemeente Dongen' is de trechter waarin alles samenkomt. Met een goede verankering van de andere thema's, blijft Dongen ook in de toekomst die prettige woon-, leef- en werkgemeente.

Van belang is, dat de vijf pijlers op gezette tijden worden geactualiseerd en aangescherpt. Met behulp van een strategische agenda kan het gemeentebestuur jaarlijks aandachtspunten benoemen en concrete acties uitzetten. Daarmee krijgt een redelijk statische toekomstvisie die is opgesteld met de kennis en de ideeën van nu, in de loop van de tijd een meer dynamisch karakter. Het biedt de gemeente de mogelijkheid om mee te gaan met toekomstige ontwikkelingen. Het college heeft voor ogen om deze strategische agenda steeds bij de perspectief- of prioriteitennota te herijken en aan te bieden aan de gemeenteraad. De raad kan uitspraken doen, die vervolgens worden vertaald in de gemeentelijke begroting.

Het gemeentebestuur heeft inwoners, ondernemers en besturen van verenigingen en stichtingen uitgenodigd om mee te werken aan de totstandkoming van deze visie. Aan dat verzoek is veel gehoor gegeven. Dat was een eerste investering in elkaar en in de toekomst van Dongen.

werk. Rukening houdt erin met demografische ontwikkelingen en knip-
knots bestendige en duurzame wonstypen, in een goede mix van koop-
en huurwoningen. Om maatwerk te kunnen leveren moet een
woningbouwprogramma niet te 'doortimmerd' zijn. Het programma
moet flexibel genoeg zijn om aangepast te worden aan verlies en kni-
potten van dat moment.

Leven in Dongen

Hoeveel Dongen voor wat betreft sfeer, type woningen en voorzienin-
gen uit verschillende kernen bestaat, zijn er ook overeenkomsten tussen
de kernen. De meest opvallende overeenkomst is de gemeenschaps-
zin. Het verenigingsleven is rijk in Dongen: sport, kunst, cultuur, evene-
menten, activiteiten. De gemeenschapszin, de vele evenementen en
activiteiten en het bloeiende verenigingsleven moeten in de toekomst
worden behouden en gekoesterd. Daarnaast zijn er verschillende ge-
meenschappen die sterk geworteld zijn in de samenleving. Het is
de sterke ambitie van de gemeente Dongen om de gemeenschappen in
al zijn facetten voor de toekomst te behouden. Het is daarbij van belang
dat jongeren op relatief jonge leeftijd kennis maken met vrijwilligers-
werk. Hier geldt: Jong geleerd is oud gedaan.

Colofon

Redactie : Willem Vulto (griffie) en Mark van Rijen (communicatie)
gemeente Dongen

Fotografie : Jan Stads/Pix4profs

Beeldbewerking : Kees Wagenaars

Vormgeving : www.kwcase.nl, Kees Wagenaars

Uitgave : Maart 2016

Gemeentehuis:

Hoge Ham 62, 5104 JJ Dongen

Correspondentieadres:

Postbus 10153, 5100 GE Dongen

T 14 0162

E info@dongen.nl

w www.dongen.nl

Gemeente **Dongen**

